

Mukaan vapaaehtoisten pelastusveneiden miehistöön

Tietoa hakijoille

MERPELASTUSSEURA
SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

Tämän oppaan tavoitteena on antaa Suomen Meripelastusseuran pelastusveneiden vapaaehtoiseen miehistöön hakeutuvalla tietoa vapaaehtoisesta meri- ja järvipelastuksesta sekä pelastusvenemiehistön jäsenenä toimimisesta. Pyrimme vastaamaan yleisimpiin kysymyksiin miehistössä toimimiseen ja sen vaatimuksiin liittyen.

Monin paikoin tässä oppaassa puhutaan meripelastuksesta, koska se on vesillä tapahtuvan pelastustoiminnan virallinen nimi. Toiminta itsessään toimii kuitenkin samoilla periaatteilla sekä merialueella että sisävesillä, vaikka näitä tehtäviä johtaakin eri viranomainen.

Vapaaehtoisen pelastusveneen miehistössä toimiminen on sekä fyysisesti että psyykkisesti vaativa harrastus, joka edellyttää voimakasta sitoutumista. Vaikka harrastus on vaativa, se myös antaa paljon. Kanssaihminen auttaminen, mahdollisuus päästä vesille ilman omaa venettä, monipuolinen pelastus- ja merenkulkukoulutus sekä loistava porukka ovat paketti, jonka vain harva harrastus voi tarjota.

Vapaaehtoinen meripelastus tarvitsee pelastusvenemiehistön lisäksi myös paljon taustavaikuttajia. Mikäli haluat mieluummin antaa panoksesi vapaaehtoisen meripelastuksen hyväksi jollain muulla tavalla kuin venemiehistössä toimien, voit tiedustella aiheesta Meripelastusseuran tai sen jäsenyhdistysten nettisivujen kautta vapaamuotoisella viestillä.

Vapaaehtoista meripelastusta voi tukea myös liittymällä meri- tai järvipelastusyhdistyksen henkilö- tai Trossi-jäseneksi. Jäseneksi voit liittyä Suomen Meripelastusseuran internet-sivujen kautta osoitteessa www.meripelastus.fi. Henkilöjäsenyys ei sido millään tavalla mukaan aktiivitoimintaan, vaan se on tapa tukea tärkeäksi kokemaansa vapaaehtoistoimintaa vuosittaisella jäsenmaksulla. Kaikki vapaaehtoiset meripelastajat ovat myös jäseniä jossain meri- tai järvipelastusyhdistyksessä, joten liity sinäkin jäseneksi jo tänään!

Tämä opas on muokattu ja päivitetty pääkaupunkiseudun yhdistysten vuonna 2013 julkaisemasta oppaasta ”Mukaan pääkaupunkiseudun meripelastusalusten miehistöön”. Haluamme kiittää oppaan julkaisseita vapaaehtoisia meripelastajia hyvästä pohjatyöstä sekä luvasta muokata opas valtakunnalliseen jakeluun sopivaksi.

Helsingissä kesällä 2018,

Suomen Meripelastusseura

Mitä meripelastus on?

Merialueet

Meripelastus termillä (kansainvälisesti Search and Rescue eli SAR) tarkoitetaan merellä vaarassa olevien ihmisten etsimistä, pelastamista ja heille annettavaa ensihoitoa. Meripelastuksesta huolehtivat maasta riippuen esimerkiksi merivartiostot, puolustusvoimat ja vapaaehtoisjärjestöt. Laki velvoittaa jokaisen, joka havaitsee vaaratilanteen merellä, ilmoittamaan siitä meripelastuskeskukselle ja mahdollisuuksien mukaan ryhtymään itse pelastustoimiin.

Suomessa johtava meripelastusviranomainen on Rajavartiolaitos. Käytännön meripelastustyötä hoitavat Rajavartiolaitoksen alaiset merivartiostot sekä Vartiolentolaivue. Esimerkiksi merivoimien, Liikenneviraston ja Suomen Meripelastusseuran yksiköt osallistuvat meripelastustyöhön merivartioston määräysten mu-

kaan. Myös muut viranomaiset, kuten poliisi ja pelastuslaitokset, tekevät yhteistyötä Rajavartiolaitoksen kanssa meripelastuksessa. Meripelastustoimintaa johtaa Länsi-Suomen merivartioston ylläpitämä Meripelastuskeskus (MRCC Turku) apunaan Helsingissä toimiva Suomenlahden merivartioston alainen meripelastuslohkokeskus (MRSC Helsinki). Meripelastuskeskuksessa toimiva meripelastusjohtaja määrää kullekin tehtävälle soveltuvimman ja tarkoituksenmukaisimman yksikön. Tuo yksikkö voi olla yhtä lailla vapaaehtoisyksikkö kuin viranomaisyksikkö. Vapaaehtoisia yksiköitä ei kuitenkaan määrätä tehtäville, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä. Toiminta merialueilla perustuu ensisijaisesti meripelastuslakiin.

Kiireettömät avustustehtävät

Kaikki vapaaehtoisyksiköiden tehtävät eivät kuitenkaan ole meripelastus- tai pelastustoimen tehtäviä, mikäli ihmisiä ei ole vaarassa tai tehtävä ei ole kiireellinen. Meripelastusseuran yksiköt suorittavat myös erilaisia avustustehtäviä esimerkiksi Trossijäsenpalveluna.

Järvialueet

Sisämaassa ja sisävesillä pelastustoiminnasta vastaavat alueelliset pelastuslaitokset. Tällöin pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä ihmisen, ympäristön tai omaisuuden pelastamiseksi.

Pelastustoimen tehtävä alkaa hätäkeskuksen vastaanottamasta hätäilmoituksesta, jonka perusteella hätäkeskus hälyttää pelastuslaitoksen ennalta määräämät yksiköt. Hälytettävät yksiköt voivat olla vakinaisen palokunnan yksiköitä tai vapaaehtoisyksiköitä. Sisävesillä tehtäviin hälytetäänkin usein automaattisesti myös meripelastusseuran vapaaehtoisyksikkö yhdistyksen tekemästä sopimuksesta riippuen.

Pelastustoimintaa sisävesillä johtaa pelastuslaitoksen henkilökuntaan kuuluva pelastustoiminnanjohtaja. Sisävesillä toimivat meripelastusseuran yksiköt osallistuvat monesti myös poliisin johtamiin kadonneen etsintöihin

Muu sopimustoiminta

Yhdistyksillä voi olla myös muita sopimuksia eri tyyppisistä toiminnoista. Tällaisia ovat esimerkiksi ensivastesopimukset sairaanhoitopiirin kanssa, sopimuspalokuntatoiminta sekä sopimukset osallistumisesta Vapaaehtoisen pelastuspalvelun toimintaan esimerkiksi etsintäryhmänä.

Vapaaehtoisten meri- ja järvipelastajien rooli pelastustoiminnassa

Vapaaehtoinen meri- ja järvipelastustoiminta on merkittävä osa valtakunnallista pelastuspalvelua ja suomalaista kokonaisturvallisuutta

Meripelastusseuran miehistöt auttavat joka vuosi vesillämme yli 2 000 ihmistä, joista noin parikymmentä pelastetaan todennäköiseltä menehtymiseltä. Avunsaajista pääosan muodostavat huviveneilijät, joiden matka katkeaa tekniseen vikaan tai merimiestaitojen puutteeseen. Vapaaehtoiset pelastusvenemiehistöt osallistuvat kuitenkin vuosittain myös useisiin ensivaste- ja ensiaputehtäviin, sammutustehtäviin, ympäristövahingontorjuntatehtäviin, etsintöihin sekä valistus- ja turvavenetehtäviin.

Suomen Meripelastusseura (SMPS) on vuonna 1897 perustettu valtakunnallinen vapaaehtoisten meri- ja järvipelastusyhdistysten keskusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten vapaaehtoisten auttamishaluun ja pyyteettömään työhön. Meripelastusseuran päätehtävä on auttaa merihätään joutuneita rannikolla ja sisävesillä. Lisäksi Meripelastusseura edistää toiminnallaan yleistä veneilyturvallisuutta ja hyvää merimiestapaa.

Meripelastusseuralla on noin 130 pelastusalusta rannikolla ja sisävesillä Hangosta Inariin. Alukset on jaettu viiteen pelastusveneluokkaan sekä pelastusristeilijä- ja apuveneluokkiin. Seuran toimisto sijaitsee Helsingissä ja vapaaehtoisten meripelastajien toimintakeskus on Bågaskärissä Inkoon saaristossa.

Meripelastusseuran toiminnan päärahoittaja on Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA, jota puolestaan rahoitetaan veikkausvoittorahoista. Toiseksi tärkein rahoituslähde on jäsenten maksamat kannatusjäsenmaksut sekä Trossi-jäsenmaksut.

Suomen Meripelastusseuraan kuuluu 56 jäsenyhdistystä, joista 29 sijaitsee rannikolla ja 27 sisävesillä. Yhdistykset ylläpitävät yhteensä 61 pelastusasemaa, joilla toimii noin 1400 aktiivista vapaaehtoista meripelastajaa. Kaikkiaan yhdistyksissä on jäseniä yhteensä noin 30 000.

Esa Hirvonen
Savonlinnan Järvipelastajat

”Meripelastuksesta on tullut jo elämäntapa. Hienointa tässä harrastuksessa on loistava porukka, monipuoliset tehtävät ja mukavat asiakkaat.

Yhteistyötä saa tehdä laajalla rintamalla eri toimijoiden kanssa. Lähimpiä viranomaiskumppaneita sisävesillä ovat pelastuslaitos, poliisi ja sairaanhoidopiiri. Viranomaiset arvostavat vapaaehtoisten meripelastajien panosta yhteisen turvallisuusympäristön hyväksi.”

Meri- ja järvipelastusyhdistykset

Meripelastusseuran jäsenenä ovat yksittäiset meri- ja järvipelastusyhdistykset. Ne ovat itsenäisiä yhdistyksiä, joilla on esimerkiksi oma hallitus, vuosikokoukset sekä tilinpäätökset. Ne kuitenkin toimivat Meripelastusseuran tarjoaman sateenvarjon alla osana vapaaehtoista pelastuspalvelua. Meripelastusseuraan ei ole mahdollista liittyä henkilöjäsenenä, vaan kaikki jäsenet kuuluvat yhteen tai useampaan paikallisyhdistykseen.

Meripelastusseura luovuttaa jäsenyhdistystensä käyttöön yhden tai useampia pelastusaluksia. Jäsenyhdistys vastaa alusten käytöstä ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Meripelastusseura vastaa alusten suuremmista huolloista sekä mahdollisista alusvahingoista. Jäsenyhdistykset siis huolehtivat itse miehistön rekrytoinnista ja kouluttamisesta sekä esimerkiksi paikallisista operatiiviseen toimintaan liittyvistä sopimuksista viranomaisten ja muiden vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

Vapaaehtoinen harrastuksen takaa...

”Meripelastuksessa on mielestäni hienoa, että se ei katso taustaa. Harrastusyhdistys on sitä rikkaampi, mitä enemmän siellä on eri taustaisia henkilöitä.

Tänä päivänä kahvi tai ruoka ei enää ole kortilla, mutta aika on, ja useat yhdistykset kamppailevat aktiivipulan kanssa. Aikaakin monesti löytyy, jos löytyy sopiva motivaatio. Useilla meistäkin on varmasti eri motivaatio harrastukseen, joten suuri mahdollisuus on, että sinullekin se oikea motivaationlähde löytyy. Harrastuksessa tärkeintä on, ettei se tunnu työltä.

Jos jotain yhdistäviä tekijöitä hakee, niin ainakin useimpia meistä yhdistää pyyteetön auttamisenhalu vastikkeetta sekä halu viettää aikaa vesillä hyvällä kalustolla ja haastavassa ympäristössä. Meripelastus on harrastus, jolla on merkitys(tä).”

Timo Vorne
Jyväskylän Järvipelastajat

AV-luokka

PV1-luokka

PV2-luokka

PV3-luokka

PV4-luokka

PV5-luokka

Vapaaehtoiset meripelastajat ovat varsin monipuolista porukkaa, joita yhdistää halu auttaa ja into oppia jatkuvasti uutta. Tärkeää on myös tuntee, että harrastuksella on merkitystä. Vapaaehtoinen meripelastustoiminta on luonteeltaan vapaaehtoistyötä, mutta myös hyvin antoisa harrastus. Harrastus antaa uusia ulottuvuuksia kaikille veneilyä harrastaville tai veneilyä kiinnostuneille. Varoituksen sana on kuitenkin paikallaan: joukossamme on henkilöitä, jotka viettävät enemmän aikaa aluksilla kuin kotona!

Riveissämme on niin opettajia, lääkäreitä, merkonomeja, insinöörejä, tutkijoita, meteorologeja, mekaniikkoja, toimistotyöläisiä kuin sähkömiehiäkin. Tässä onkin vapaaehtoistoiminnan voima, miehistön monialaisuus. Me emme ole sankareita, vaan voimamme on ryhmätyössä.

Tarjoamme koulutuksen pelastusvenemiestistön tehtäviin ja antoisan uuden harrastuksen. Meripelastus harrastuksena tarjoaa jatkuvaa uusien asioiden oppimista, kokemuksia ja elämyksiä. Meripelastajat ovat tiivistä porukkaa johtuen siitä, että lähes kaikki asiat tehdään ja koetaan yhdessä. Harrastus on parhaimmillaan ja pahimmillaan ahtaassa veneessä yhdessä tekemistä, oppimista ja itsensä ylittämistä. Kaikki tietysti höystettynä isolla annoksella huumoria.

Koska jokaisen uuden tulokkaan kouluttaminen on yhdistykselle suuri panostus, on

tärkeää, että yhdistyksen miehistölleen ja tulokkaan uudelle harrastukselleen asettamat odotukset kohtaavat. Paikkakunnasta riippuen uudet tulokkaat valitaan ilmoittautumisten, hakemusten, haastattelujen tai soveltuvuustestien perusteella. Niille, jotka eivät esimerkiksi terveydellisistä syistä tai elämäntilanteensa vuoksi voi toimia pelastusmiehistöissä, yhdistystoiminta tarjoaa monenlaisia muita osallistumismahdollisuuksia, jotka tukevat toimintaamme.

Keitä vapaaehtoiset meripelastajat ovat?

Pelastusvenemiehistössä toimiminen

Veneiden päivystysmiehistöltä vaaditaan vähintään:

- ⚓ 18 vuoden ikää (16-17 vuotiaat voivat toimia harjoittelijoina aluksella)
- ⚓ hyvää fyysistä ja psyykkistä peruskuntoa
- ⚓ hyvää terveydentilaa, joka on todennettu terveystilmoituksella
- ⚓ hyvää näkö- ja kuuloaistia
- ⚓ uimataittoa
- ⚓ vastuullista asennetta
- ⚓ aluksella käytetyn kotimaisen kielen taitoa
- ⚓ halua ja mahdollisuutta aloittaa vaativa ja aikaa vievä harrastus
- ⚓ jäsenyyttä jossakin meri- tai järvipelastusyhdistyksessä
- ⚓ ryhmätyökykyä
- ⚓ aikaa!

Emme odota hakijoilta merenkulkualan ammattipätevyyksiä tai aiempaa veneilykokemusta. Kokemus vesillä liikkumisesta ja ensiaputaidoista katsotaan eduksi, mutta ennen kaikkea innokkuus oppia uutta, kyky laittaa itsensä likoon ja sitoutuminen toimintaan ovat tärkeitä ominaisuuksia. Iällä ei ole niin suurta merkitystä kuin oikealla asenteella. Mukana toiminnassa on sekä miehiä että naisia. Valtakunnallisesti naisten osuus miehistöstä on yli 20%. Mitään tiettyä koulutusta tai ammattia emme vaadi. Koulutuksemme takaa, että jokaisesta voi tulla yhtä hyvä meripelastaja!

Vapaaehtoisen meripelastajan on selvittävä eteen tulevista meripelastustehtävistä, jotka toisinaan edellyttävät huomattaviakin fyysisiä ponnisteluja. Meripelastajan heikko fyysinen kunto ei saa olla esteenä tehtävien ripeälle ja turvalliselle suorittamiselle.

Miten ura meripelastuksessa etenee?

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmän osaamisalueet

1. Turvallisuus ja hätätilanteet meripelastusaluksella

2. Meripelastusjärjestelmä ja johtaminen

3. Merimiestaito

4. Navigointi ja aluksen ohjailu

5. Viestintä

6. Etsintätehtävät

7. Pelastustehtävät

8. Sammutustehtävät

9. Ensiaputehtävät

10. Avustustehtävät

11. Meripelastusaluksen tekniikka

12. Meripelastusaluksen huolto ja kunnossapito

Meripelastusseura kouluttaa kaikki miehistöjensä jäsenet. Pääosa koulutuksesta annetaan paikallisyhdistyksissä. Valtakunnallisia viikonloppukursseja järjestetään muun muassa Meripelastusseuran toimintakeskuksessa Bågaskärissä Inkoon saaristossa. Meripelastusseuran koulustoitinnassa korostetaan työturvallisuutta, ammattitaidon kehitystä ja yhteistyön merkitystä.

Koulutuksessa meripelastajaksi kaikki lähtevät samalta viivalta, taustastaan ja kokemuksestaan riippumatta. Vahva merenkulkutaustakaan ei avaa tietä suoraan kansimieheksi tai päälliköksi, koska kohteeseen siirtyminen on vain pieni osa vaadittavaa osaamista – poliisiksikaan ei pääse sillä, että osaa ajaa pakettiautoa. Meripelastusseuran pelastusvenemiehistöillä on lainsäädäntöön perustuva poikkeuslupa alusten miehittämiseen ilman kaupallisia pätevyyksiä, kunhan koulutuksessa seurataan Meripelastusseuran omaa koulutusjärjestelmää. Meripelastajan koulutuksessa on paljon oppimista ja kertaamista. Kerran opittu pysyy muistissa ainoastaan tekemällä ja kertaamalla opittua.

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä jakautuu 12 osaamisalueeseen, jotka on edelleen jaettu yksityiskohtaisempiin osaamistehtäviin. Kullekin koulutustasolle on määritetty tavoitteet, jotka tulee hallita kustakin osaamisalueesta.

Tulokaskoulutus

Sinua, joka pohdit hakemista pelastus-
veneen miehistöön, askarruttaa kenties
eniten, miten päästä mukaan toimintaan.
Pelastusveneidien miehistöön otetaan uusia
miehistönjäseniä tulokashaun ja harjoitteli-
jakoulutuksen kautta paikkakunnasta riip-
puen yleensä kerran vuodessa joko keväällä
tai syksyllä. Joissain yhdistyksissä otetaan
uutta miehistöä mukaan ympäri vuoden.
Yhdistysten nettisivuja kannattaa vilkuil-
la ajoittain ja ilmoittaa kiinnostuksestaan
yhdistyksen tai pelastusaseman tulokas- tai
koulutusvastaavalle vastaavalle, jonka yhe-
teystiedot löytyvät yhdistysten nettisivuil-
ta. Lue myös tämä tietopaketti ajatuksella
läpi ja mieti vielä kerran, onko meripelastus
sinulle sopiva vapaaehtoistyö ja harrastus
juuri nykyisessä elämäntilanteessasi.

Tulokkaasta harjoittelijaksi

Tulokkaasta harjoittelijaksi pätevöidytään
harjoittelijakoulutuksen avulla. Harjoitte-
lijakoulutuksen kesto on noin 20 tuntia,
ja siinä keskitytään omaan turvallisuuteen.
Koulutus koostuu muutamasta teoriaoppi-
tunnista, oman turvallisuuden käytännön
harjoituksista sekä alkusammutusharjoi-
tuksesta. Lisäksi tulokkaat perehdytetään
pelastusveneisiin ja muuhun kalustoon.
Koulutuksen käytyään tuore miehistönjä-
sen osaa liikkua ja toimia pelastusveneellä
turvallisesti ja hallitsee oman pelastautumi-
sen perusasiat.

Harjoittelijasta kansimieheksi

Harjoittelijakoulutuksen hyväksytysti suo-
rittaneet nimitetään harjoittelijoiksi ja siitä
alkaa arki vapaaehtoisena meripelastajana.
Harjoittelija opiskelee ja harjoittelee kan-
simiehen tehtäviä viikkokoulutuksissa, par-
tioajoilla, alushuolloissa, case-harjoituksissa
ja muissa tapahtumissa. Harjoittelija on
aluksella miehistön jäsen, mutta ei voi toi-
mia aluksen vähimmäismiehityksessä.

Kansimies on meripelastuksen käytännön moniosaaja

Kansimieheksi kutsutaan meripelastusveneen miehistössä itsenäisesti toimimaan pystyvää henkilöä. Kansimies toimii veneen
päällikön alaisuudessa ja toteuttaa käytännössä päällikön suunnitelman pelastustilanteen toimenpiteistä. Pienemmillä veneillä
päällikön lisäksi aluksessa saattaa olla vain yksi kansimies, kun taas isommilla veneillä miehistöä on enemmän.

Harjoittelijat ovat keskimäärin osallistuneet 20-40 koulutukseen siinä vaiheessa, kun heidät nimitetään kansimieheksi. Heistä
monet ovat myös käyneet Meripelastusseuran pelastustekniikkakurssin, jossa opetellaan viikonlopun aikana miehistönjäsenien
perustehtäviä: vedessä toimimista, ensiapua ja hinausta. Aikaa kansimiesnimitykseen kuluu yleensä noin vuoden verran – toisin
sanoen ensimmäinen kausi meripelastuksessa kuluu yleensä harjoittelijana kansimiehen tehtäviin kouluttautuen. Kansimiehen
nimityksen saatuaan henkilö pystyy itsenäisesti toimimaan pelastustehtävissä osana ryhmää.

Kansimiesnimityksen saatuaan miehistönjäsenien koulutus jatkuu ylläpitävänä koulutuksena. Jossain vaiheessa myös päälly-
s-
tö-
koulutus voi tulla ajankohtaiseksi. Meripelastusaluksen päälliköksi kouluttautuminen kestää nopeimmillaankin noin 4-5
vuotta. Koulutustaan voi syventää myös erikoistumalla esimerkiksi alusten huollon tai ensivasteen osa-alueilla. Joillakin paik-
kakunnilla pyörivä nuorisotoiminta kaipaa myös innokkaita kouluttajia.

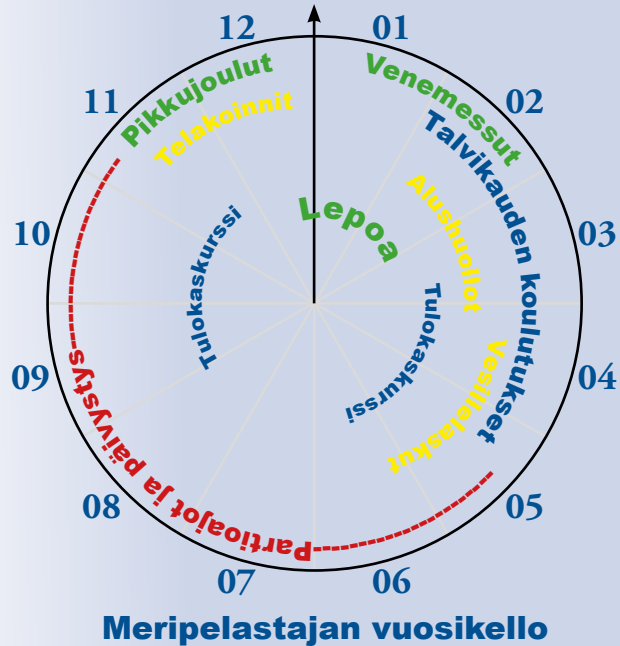
Vapaaehtoinen harrastuksen takaa...

Mikael Bäckman
Tammissaaren Meripelastajat

”Meripelastusseuran miehistön pe-
ruskoulutuksen käytyäni minut ni-
mettiin kansimieheksi Tammissaaren
yhdistyksen aluksille. Kansimiehenä
toimin tehtävästä riippuen joko ensim-
mäisenä kontaktina asiakkaan suuntaan
tai sitten vaan taustalla tukihenkilö-
nä missä ikinä käsipareja tarvitaan.

Meripelastusaluksilla on miehistön kes-
ken hyvä henki. Partioissa läppä lentää
ja meininki on rentoa. Keikan tullessa il-
mapiiri muuttuu vakavammaksi ja koko
miehistö toimii harjoitetulla tavalla.
Keikkamoodissa kaikki toiminta sujuu
lihaskamuistista ja määrättyllä tavalla. Tämä
tekemisen varmuus tulee siitä, että tun-
nemme toisemme ja olemme harjoitelleet
yhdessä.”

Mitä meripelastus harrastuksena vaatii

Meripelastus ei vaadi sinulta suuria rahallisia panostuksia. Se ei myöskään vaadi huippu-urheilijan kuntoa, eikä edes erityistä osaamista aloittaessasi harrastuksen. Sen sijaan se vaatii sinulta halua oppia ja motivaatiota kehittää itseäsi. Se vaatii kykyä toimia osana ryhmää. Se vaatii turvallisuuslähtöistä asennetta. Ennen kaikkea se vaatii sinulta aikaa. Meripelastus on vaativa harrastus, jota ei voi harrastaa satunnaisesti silloin tällöin. Itse sanommekin, että vapaaehtoisessa meripelastuksessa vapaaehtoista on vain harrastuksen aloittaminen.

Pelastusveneet ovat teknisiä laitteita, jotka ovat monipuolisesti varusteltu. Meripelastajien tulee osata käyttää veneitä turvallisesti kelissä kuin kelissä. Perusmerenkulun ja navigoinnin lisäksi meripelastajan perustaitoihin kuuluvat hinaus, pintapelastus, ensiapu ja sairaankuljetus sekä palonsammutus. Lisäksi pitää hallita muun muassa etsintä, apuvirran anto ja evakuointi, eikä teknisestä ymmärryksestäkään ole haittaa asiakkaiden konevikoja selviteltäessä.

Koulutuksen perustan luovat viikkoharjoitukset, jotka järjestetään yleensä arki-iltaisin pääasiassa yhdistysten tukikohdissa ja vesillä. Viikkokoulutusten lisäksi kesän aikana järjestetään muita koulutuksia sekä osallistutaan soveltaviin harjoituksiin. Koulutuksiin osallistuminen on olennaista oman osaamisen kehittymisen kannalta. Viikkokoulutusten lisäksi veneet liikkuvat partioajolla kesäkaudella. Partioajoilla harjoitellaan käytännössä erilaisia meripelastajan koulutussuunnitelman aiheita.

Aktiivisinta aikaa meri- ja järvipelastuksessa on luonnollisesti avovesikausi suunnilleen toukokuun alusta joulukuun alkuun. Tämän kauden ulkopuolella harrastusrintamalla on hieman rauhallisempaa. Talvikaudellakin kuitenkin järjestetään jonkin verran koulutuksia sekä huolletaan aluksia. Huoltoihin osallistuminen on tärkeää pelastusveneiden ja kaluston ylläpidon kannalta. Lisäksi huoltoihin osallistumalla oppii tuntemaan kalustoa ja tekniikkaa. Pelastusveneiden lisäksi myös mahdolliset asematilat vaativat huoltoa ja korjausta.

Tyypillinen viikkokoulutus	
17.30	Mikko ja Minni Meripelastaja saapuvat yhdistyksen tukikohtaan. He vaihtavat päälleen Meripelastusseuran miehistövaatteet. Mukanaan heillä on kassi, jossa on mm. vaihtovaatteet.
17.45	Vaatteet vaihdettuaan Mikko ja Minni menevät pelastusveneelle auttamaan veneen lähtötarkastusten tekemisessä. Kello 17.55 he siirtyvät koulutustilaan.
18.00	Veikko Vastuukouluttaja toivottaa kaikki tervetulleiksi koulutukseen, ja toteaa että osallistujia on 8 - juuri sama määrä kuin oli etukäteen koulutukseen ilmoittautunut Meripelastusseuran Messi-järjestelmässä. Aluksi käydään läpi yleiset tiedotusasiat, jonka jälkeen Veikko kertoo, mitä on luvassa illan aikana. Tänään ohjelmassa on veneen ankkurointi.
18.10	Kikka Kouluttaja pitää kaikille 30 minuutin teoria-koulutuksen ankkuroinnista ja erimallisista ankkureista sekä ankkurointitilanteista, unohtamatta kertausta työturvallisuudesta ankkurinlaskussa!
18.40	Läsnäolijat jakautuvat kahteen ryhmään. Mikon ryhmä siirtyy harjoittelemaan ankkurointia aseman isommalle pelastusveneelle, Minnin ryhmän siirtyessä pelastuspuvut päällään pienemmälle avoveneelle. Ryhmät harjoittelevat kouluttajien opastuksella ankkurin laskua ja nostoa. Avoveneellä harjoitellaan myös peräänkurointia ja alus ajetaan puskuun kalliota vasten ja kiinnitetään maihin kalliokiiloilla.
19.40	Ryhmät vaihtavat veneitä, jolloin kaikki koulutettavat oppivat molempien pelastusveneiden ankkuroinnin.
20.40	Koulutukset on pidetty ja molemmat veneet kiinnittyvät laituriin. Miehistöt tekevät veneiden paluutarkastukset.
20.50	Veikko Vastuukouluttaja kerää ryhmän kokoon laiturille. Yhdessä kerrataan koulutuksen aikana opitut olennaisimmat asiat. Kun kaikki on käsitelty ja veheet lukittu, koulutettavat siirtyvät vaihtamaan siviilivaatteet päälleen.

Koulutuksen jälkeen Veikko Vastuukouluttaja antaa kaikille läsnä olleille koulutusmerkinnät Meripelastusseuran Messi-järjestelmässä. Mikko ja Minni saavat kansimiehen koulutuskorttiinsa ankkuroinnista merkinnät ”opetettu” ja ”harjoitellut”. Merkinä ”osaa” jää odottamaan seuraavien viikkojen ja viikonloppujen partioajoja ja opitun asian lisäharjoittelua sekä osamisen todentamista.

Hälyttäminen tehtävälle

Meripelastusseuran vapaaehtoiset pelastusveneet hälytetään kiireelliselle pelastustehtävälle merialueilla meripelastuksen hälytysnumeron 0294 1000 ja sisävesillä yleisen hätänumeron 112 kautta. Avun hälyttäminen hätäkeskuksen tai meripelastuskeskuksen kautta edesauttaa ammattimaisen riskinarvioinnin tekemistä. Tällöin kohteeseen osataan lähettää juuri kyseiseen tehtävään parhaiten soveltuva yksikkö tai yksiköt. Koska hätäkeskus ja meripelastuskeskus näkevät kaikkien pelastusyksiköiden reaaliaikaisen sijainnin, osaavat he hälyttää tehtävälle lähimmän soveltuvan yksikön.

Kiireettömät Trossi-tehtävät vapaaehtoiselle pelastusvenelle välittää Meripelastusseuran valtakunnallinen Trossi-palvelukeskus, jonka tavoittaa numerosta 0800 30 22 30. Trossi-tehtävät ovat kyseisen palvelun ostaneiden Meripelastusseuran jäsenten avustustehtäviä tilanteissa, jotka eivät edellytä kiireellisiä pelastustoimia. Tällainen tilanne on esimerkiksi vene, joka ei käynnisty mökkirannassa, koska sen akku on tyhjentynyt yön aikana. Vastaavasti pelastustehtävänä alkava tilanne saattaa kattaa aluksen hinauksen vain lähimpään turvasatamaan, minne vene voidaan jättää. Jos alus halutaan satamaan, jonne on saatavilla korjauspalveluita, voidaan tällainen hinaus suorittaa jäsenpalveluna Trossi-palvelun hankkineille veneilijöille.

Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistykset suorittavat vuosittain yhteensä noin 2000 erilaista tehtävää. Suurin osa suoritetuista tehtävistä on hinaustehtäviä, joissa esimerkiksi konevikainen alus tai karille aja-

nut ja sieltä irrotettu peräsinvikainen alus hinataan lähimpään turvasatamaan. Vaikka suurin osa tehtävistä on rutiininomaisia hinaustehtäviä, pitää miehistön olla valmis siihen, että kaikki tehtävät eivät aina pääty onnellisesti. Saatamme joutua tehtäviin, joissa olemme tekemisissä hukkuneiden tai tapaturmaisesti menehtyneiden ihmisten kanssa. Tehtävistä kenties raskaimpia on ihmisen etsintä vedestä. Etsintä on henkisesti ja fyysisesti rankkaa. Se vaatii suurta keskittymistä koko miehistöltä, jotta etsintä pysyy tehokkaana. Pimeys ja merenkäynti tekevät pitkäjaksoisesta etsinnästä entistä raskaamman. Onnistunut etsintätehtävä tuottaa hyvän mielen, mutta etsintä, jossa kohdetta ei löydy, voi olla psyykkisesti erittäin raskas etsijöille, vaikka edes teoreettisia mahdollisuuksia onnistumiseen ei olisi ollut olemassa.

Jokainen tehtävä on erilainen ja vaatii koko miehistön panoksen onnistuakseen. Miehistö onnistuu tai epäonnistuu yhdessä. Pitää lisäksi muistaa, että vaikka osa tehtävistä on pelastajille rutiinitehtäviä, ovat ne asiakkaalle usein ainutkertaisia ja pelottaviakin tapahtumia.

Joustamista tarvitaan

Tehtävät voivat myös muokata hyvin ennalta suunnitellusta päivästä hyvin toisennäköisen. Juuri venekerhon ravintolassa tarjoiltu ruoka saa jäädä pöytään, jos radiosta kajahtaa hälytystehtävä. Samoin iltayhdeksäksi suunniteltu kotiinpaluu koulutuksesta tai partioajolta saattaa venähtää tunnilla tai viidellä tunnilla, jos tehtävät niin edellyttävät. Monet meripelastajat ovatkin todenneet, että kotiin ei kannata edes yrit-

tää ilmoittaa tuloaikaa, koska se menee niin kovin usein pieleen.

Vapaaehtoisilla meripelastajilla on suorittamiensa tehtävien suhteen vaihteluvallisuus. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei miehistö saa kertoa muille, mitä on nähnyt tai kuullut tehtäväpaikalla tai esimerkiksi radioliikenteessä.

Päivystystavoissa vaihtelua

Hälytykset tulevat joko kotihälytyksinä tai silloin kun pelastusvene on vesillä partiomassa tai tukikohdassa miehitettynä. Kotihälytysten määrä vaihtelee paljon paikkakunnittain. Olemme kuitenkin sitoutuneet päivystämään 24/7 avovesikautena. Lähtöviive hälytyksen sattuessa on yhdistyksestä riippuen yleensä joko 30 tai 60 minuuttia – joissakin ensivastetoimintaa tekevissä yhdistyksissä pyritään tätäkin pienempään lähtöviiveeseen. Tämä tarkoittaa sitä, että päivystävän miehistön on oltava aluksella varusteet päällä ja matkalla tehtävälle viimeistään 30 tai 60 minuutin päästä hälytyksestä.

Joillakin paikkakunnilla nimetään erikseen päivystäjät kullekin ajankohdalle, toisilla hälytys lähetetään koko miehistölle, ja tehtävälle lähtevät ensimmäisinä alukselle ehtivät. Molemmissa tapauksissa pelastusvenemiehistöltä kuitenkin toivotaan sitoutumista päivystämiseen. Päivystysmahdollisuuteen vaikuttaa luonnollisesti kodin ja työpaikan sijainti. Helpointa on, jos työ tai asuinpaikka on oman aseman lähistöllä siten, että päivystäminen onnistuu eikä liikuminen harrastukseen muutenkaan olisi liian hankalaa.

Pelastus- ja avustustehtävät

Vapaaehtoinen harrastuksen takaa...

”Tässä ainutlaatuisessa harrastuksessa yhdistyvät veneily ja vesillä oleminen, auttaminen, tekninen osaaminen sekä mukavassa ystäväpiirissä ajan viettäminen. Toimimme yhteistyössä viranomaisten kanssa, minkä vuoksi päivitämme osaamistamme jatkuvasti ja huolehdimme monipuolisesta kouluttautumisesta. Vapaaehtoisen meripelastustyön merkitys on huomattava maassamme, jossa rantaviivaa on yhteensä yli 300 000 km. Vuosittain vapaaehtois miehistöt hoitavat kaikista meripelastustehtävistä noin neljänneksen ja sisävesillä tehtävien osuus on vielä suurempi. Liity siis mukaan dynaamiseen ja antoisaan toimintaamme!”

Sanja Starck
Oulun Meripelastajat

Painos 2.1, 2021

Perustuu pääkaupunkiseudun meripelastusyhdistysten julkaisuun ”Mukaan pääkaupunkiseudun meripelastuslusten miehistöön”

Tekstin muokkaus: Jaakko Heikkilä

Kuvat: Mikael Albrecht, Jaakko Heikkilä, Andreas Hindrén, Kari Jalkanen, Heikki Juvonen, Toni Kolhonen, Oskar Krogell, Marko Kuusikoski, Joonas Lahelma, Sanna Lehtonen, Pasi Lensu, Jens Norrgård, Janne Oksanen, Mika Pakarinen, Suomen Punainen Risti / Ero Sario, Juha Säkkinen, Matti Veltheim, Timo Vorne, Mikko Väisänen ja Heikki Wichmann

Taitto: Joonas Lahelma

Suomen Meripelastusseura ry
Kallioliinantie 4, 00140 Helsinki

www.meripelastus.fi

MERIPELASTUSSEURA
SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET